

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

118. An quis possit peccare venialiter, qui non possit mortaliter? Et an hoc possit contingere in puere ratione ætatis imbecillæ, sicut potest saltem ad tempus accidere in semisopito, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

RESOL. CXVIII.

An quis possit peccare venialiter, qui non possit mortaliter?

Et an hoc possit contingere in puero ratione atatis imbecilla, sicut potest saltem ad tempus accidere in semisopito, semidormientibus, semiebriis, & semimentibus? Ex part. 1. o. tr. 15. & Misc. 5. Ref. 25.

§. 1. Affirmativè respondet Valentia 10. 2. disp. 6. q. 19. punct. 3. Salas in part. 2. disp. 13. sect. 8. non. 44. Tannerus, ubi infra, & alij. Afferunt enim quod possit aliquis habere usum rationis sufficientem ad peccandū venialiter, qui tamen non habeat sufficientem ad peccandū mortaliter. Duplex est sententia, prior est affirmativa & probabilis, quia usus rationis acquiritur successivè, ergo potest quispiam prius habere usum rationis imperfectum, qualis ad peccatum veniale sufficit, & postea perfectum, qualis ad peccatum mortale requiritur, & vix negari potest id ad tempus saltem accidere in semidormientibus, semiebriis, semimentibus, &c.

2. Sed alij negativam sententiam tuentur, ita D. Thomas, in part. 2. qu. 89. art. 1. & ibi Franciscus Silvius, & Joannes Malderus. Probatur, quia materia peccatorum mortalium notior est, quàm venialium, nam notius est quod homicidium, & perjurium sint mala quàm mendacium, & verbum otiosum: Ergo non potest quis ita esse dispositus, ut possit cognoscere venialia peccata, & nullum mortale: Deinde qui potest honestum à turpi discernere, is consequenter potest mereri, & demereri, a leoque etiam peccare mortaliter, sed omnis venialiter peccans id potest, ergo &c. Nihilominus fateatur Tannerus. 1. 2. disp. 4. q. 5. dub. 4. n. 75. illum, qui laborat invincibili ignorantia divinitatis posse peccare venialiter, v. g. occidendo, adulterando, furando, &c. quia contra dictamen rectæ rationis, non tamen mortaliter, quia nec agnoscit amicitiam divinam, nec supremum illum legislatorem, nec ultimum suum finem. Ita Tannerus, sed an probabiliter judicent viri docti.

3. Et hanc sententiam tenent omnes, qui asserunt non posse veniale cum solo originali reperiri. Verum post hæc scripta inveni primam sententiam affirmativam docere Oviedum in p. 2. D. Thom. tr. 6. cont. 3. punct. 11. n. 181. quia (ait) licet verum sit magis requiri ad discernendam malitiam venialem bono honesto, quàm malitiam lethalem, & omnem hominem, qui volet malitiam venialem discernere, posse etiam mortalem separare, non infertur omnem qui potest peccare venialiter, posse mortaliter, quia homo ille, qui potest peccare venialiter, & non mortaliter, non idèd potest malitiam venialem contrahere, & non mortalem, quia illam, & non istam discerneret seu quia perfectam cognitionem haberet de malitia veniali, & non de mortali, sed quia sine discretionem harum malitiarum, malitiam ut sic adeò imperfectè cognoscebat, ut cognitio illa non sufficeret ad malitiam lethalem fundandam. Doctrinam hanc admittunt omnes, qui in homine semisopito concedunt libertatè ad venialem sufficientem, & non ad mortalem, id ergo quod contingit in semisopito ratione somni, & in semiebrio ratione ebrietatis, inquirimus an possit contingere in puero ratione atatis imbecilla? Affirmat Salas, Valentia, & Tannerus, apud quem absurdum non reputat Sotus aliquem usum rationis sufficere ad promerendam vitam æternam, qui tamen non sufficit ad promerendam æternam damnationem, quod longe difficilius est. In hac re probabilis mihi valdè apparet sententia Patris Salas ob insinuatam rationem, licet

Tom. I.

enim somnus, & ebrietas, ita possunt organa disponere, ut non relinquunt hominem plene liberum, qualem necesse est reperiri ad culpam lethalem contrahendam, sed tantum semiliberum, qualem inveniri sufficiens est ut malitiam contrahat venialem, sic atatis imbecillitas potest eodem modo organa disponere, cum enim habeamus esse dispositionem organorum, ex vi cujus homo possit venialiter, & non lethaliter, & hanc posse procedere à somno, & ebrietate, facile est eandem procedere ab atatis imbecillitate, seu ab humiditatis abundantia aliisque humoribus rationem perturbantibus, quæ atatem teneram perturbant. Hæc omnia Patet Oviedus, ubi supra. Verum ego puto utramque sententiam probabilem esse, negativæ verò, tanquam probabiliori adhaereo, quam novissimè tenet Magister Serra, tom. 2. in part. 2. D. Thomæ, quæst. 89. art. 6. qui respondet ad argumenta contraria.

RESOL. CXIX.

Quidam puer usque ad 13. annum non se accusavit de ordinariis pollutionibus, quas faciebat, sciens postea hoc esse peccatum mortale, dubitatum fuit à multis Confessariis, an teneatur repetere omnes confessiones? Idem est dicendum de circumstantiis peccati ommissis, & de numero peccatorum non expresso in confessione. Et docetur, quod quando confessio nulliter facta fuit, & postea alia intermedia facta sunt vero dolore, &c. tunc non est opus omnes præteritas confessiones iterare? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 107. alias 108.

§. 1. Respondi tunc hoc casu interrogatus negativè, nam potest dari ignorantia invincibilis de pollutione, quæ non sit peccatum, ut in specie notant Layman in Theol. mor. lib. 4. tr. 6. cap. 8. n. 3. Sanchez in summa, tom. 1. lib. 1. cap. 16. n. 33. & addidi etiam celebrem doctrinam à Confessariis nunquam oblivioni tradendam, quam tradit Navarrus in cap. fratres, de pœnit. dist. 5. n. 82. Sylvester v. confessio 1. q. 3. Beia part. 1. cas. 9. Valquez in 3 part. tom. 4. q. 92. art. 3. dub. 1. n. 7. & Reginaldus in praxi, tom. 1. lib. 6. cap. 5. sect. 3. n. 153. ubi sic ait: Cum quis per ignorantiam aliquod peccatum mortale omisit in confessione, eo quod erroneè putaret ipsum non esse tale, etiamsi error vincibilis fuerit, nec à mortali perpetrante excusaret, tamen ab iteratione totius confessionis ita ut sufficiat penitentem ipsum in sequenti confessione peccatum omisium declarare. Sic ergo pueri & puellæ, quæ grandiores factæ novè agnoscunt peccatum mortale esse, quod aliàs omiserunt confiteri, eo quod ignorarent illud tale esse, non tenentur iterare confessiones eorum quæ confessi fuerunt legitime, sed tantum eorum quæ omiserunt. Et idem dicendum est de circumstantia peccati omissa, & de numero peccatorum non expresso in confessione. Ita Reginaldus, ex quibus tunc, ut dictum est, consilium supradictum invenem non fuisse astrictum præteritas confessiones reiterare, sed sufficere se in prima confessione de pollutionibus factis accusare.

2. Notandum est etiam hic obiter, quod quando confessio nulliter facta fuit, & postea alia intermedia facta sunt cum vero dolore, proposito ex oblivione naturali, penitens non est confessus defectus invalidæ confessionis; tunc non erit opus omnes præteritas confessiones reiterare, sed solum defectum nullitatis, & peccata in ea confessà, vel confitenda; quia confessiones intermedia validæ fuerunt, & semper validæ manent. Et ita docet Joannes Sancius in selectis, disp. 41. n. 10. Valq. in 3. p. tom. 4. q. 92.

Sup. hoc in Ref. seq. & in aliis ejus primæ not. & signantur secundæ.

Sup. hoc lege contra-riam doctrinam in §. ult. Ref. seq.

Sup. hoc in Ref. post seq. ad medium, verus qui etiã & in aliis §§. ejus not.

Sup. hoc infra in tr. 4. Ref. 17 §. ult. in principio.

P

9. 92.